

* → చౌదమతార్కి వ్యవహారం తన సామాజిక రాజకీయ ఉద్యమాన్ని మత ఉద్యమంగా మార్చాడు.

→ 1956, Dec. 6 న కిల్లీలో మరణించాడు.

→ ఇతని సమాధికి గల పేరు - ధైర్యభూమి.

* భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ కన్వేషన్లు ముందు సంస్థలు:-

సంస్థ

సంవత్సరం

ప్రదేశం

స్థాపకుడు/స్థాపకులు

→ ది బెంగాలీ వైరెడ్ → 1838 → కలకత్తా → ద్వారకానాథ తాగూర్.

టెన్ట్ అసోసియేషన్

* భారత దేశంలో స్థాపించబడిన మొట్టమొదటి రాజకీయ సంస్థ

→ బ్రిటిష్ ఇండియన్ అసోసియేషన్ → 1839 → కలకత్తా → విలియం కలమ్స్.

→ మద్రాస్ ఫ్రీప్రెస్ అసోసియేషన్ → 1852 → మద్రాస్ → గౌరీల లక్ష్మీనరస చెట్టి.

→ బాంబే అసోసియేషన్ → 1852 → బాంబాయి → 1. దాదాబాయి నౌరోజీ
2. జగన్మోహన్ వంశరవేణ్

= Indian Association

* మొట్టమొదటి అఖిల భారత → 1876 → కలకత్తా → 1. సరీంద్రనాథ బెనర్జీ
2. కనంద మోహన్ బోస్.

→ Madras మహాజనసభ → 1884 → మద్రాస్ → 1. P. రంగయ్యనాయుడు (పంపాల్)
2. C. సుబ్రమణ్యం అయ్యర్.
3. వేరరాఘవాచారి.

→ Dacca Educational Society → 1884 → పూణె → C. C. అగార్వల్.

→ Bombay Presidency Association → 1885 → బాంబాయి → 1. ఫిరోజ్ షా మెహతా
2. K. T. తెలంగ్.
3. బదుద్దీన్ త్యాబ్జీ.

(ఇండియాలో)

→ East Indian Association → 1866 → London → 1. దాదాబాయి నౌరోజీ.
2. W. C. బెనర్జీ.

→ National Indian Association → 1867 → London → మేకీ కార్వెండర్.

→ Indian Association → 1872 → London → కనంద మోహన్ బోస్.

30/09/2016

* భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ [Indian National Congress]

- స్థాపించబడిన సంవత్సరం - 1885, dec, 28.
- ప్రదేశము - సెంట్ జేమ్స్ హాల్ కేంబ్రిడ్జ్ సంస్కృత కళాశాల. (Bombay)
- INC మొదట సమావేశమును పూనాలో నిర్వహించాలనుకున్నారు, ప్లేగు వ్యాధి కారణంగా బాంబాయికి మార్చారు.
- INC స్థాపకుడు, పిత - A. O. హ్యూమ్. [1829 - 1912] (Scotland) [Now in U.K.]

(Indian Civil Services)

- ICS ఉద్యోగానికి బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని ఇటావా జిల్లా కలెక్టరుగా విధుల నిర్వహించాడు.
- మ్యూమ్ ప్రచురించిన కవిత - An oldman's hope.
- ఈ కవిత భారత ప్రజల దుస్థితిని తెలియజేసే కవిత.
- మ్యూమ్ రచించిన గ్రంథం - A Game birds of India.
- ఇతను నిర్వహించిన పత్రం - India. - [1899] [లండన్ నుండి వెలువడింది]

* → మ్యూమ్ గొప్ప పుస్తక సామ్రాజ్యం.

- 20,000 పుస్తకాల కలెక్షన్ కలెక్టర్ వద్ద ఉన్న ప్రదర్శనశాలను విక్రయించాడు.
- * → INC ౨ స్థాపించడానికి ఇతను ప్రవేశపెట్టిన సిద్ధాంతం - 'రక్షక కవాట సిద్ధాంతము'. [Safety Valve theory]

→ A. O. హ్యూమ్ జీవిత చరిత్రను రచించినవాడు - విలియం వెడ్ కెంబ్రిడ్జ్.

* → A. O. Hume '1907' వరకు కాంగ్రెస్ నాయకత్వంగా పనిచేశాడు.

→ A. O. Hume పాదధూళిని తన కిరీటంపై చల్లమని భారతీయుడు - సూర్యేంద్రనాథ్ బోస్.

→ A. O. Hume బంగ్లా ప్రభుత్వంపై సంపూర్ణ విశ్వాసాన్ని ప్రకటించాడు.

→ INC కి A. O. Hume ప్రతిపదిని పేరు - Indian National Union.

* → Union కు కాంగ్రెస్ -ని గామకరణం చేసినవాడు - దాదాబాయి నౌరోజీ.

→ నౌరోజీ కాంగ్రెస్ -ని పదానికొకటి 'అమెరికా స్వాతంత్ర్య పోరాటం' నుండి గ్రహించాడు.

→ INC స్థాపన కాలం నాటి వైఖరి - లాడ్ డిప్లొమెట్.

→ INC స్థాపన కాలం నాటి భారత ప్రభుత్వం కార్యదర్శి (Secretary of State) - లాడ్ లైన్.

→ INC ౨ డిప్లొమెట్ విమర్శించిన విధానాలు

1. A Microscopic Minority

2. -విధియుత్తర ప్రావృణులు.

3. -ఉపసాయుల విలక్షణ.

* → ఉత్తర సమాజీక ఉద్యమాలకు మాత్రమే INC పరిమితం కావాలని నూతుంబాడు.

* మొదటి సమావేశం: [1885, dec (28-31)]

→ మాజీరైస్ సభ్యుల సంఖ్య - 72

→ ఉద్యమకుడు - ఉమేశ్ చంద్ర బెనర్జీ [కలకత్తా స్థానవాది] (W.C)

Note: - బ్రిటన్ లోని House of Commons కు పోటీ చేసిన మొదటి భారతీయుడు - W.C. బెనర్జీ.

→ INC అలసమావేశానికి కార్యదర్శులు - A.O. వల్లూమ్, K.T. తెలంగ్.

→ మొదటి సమావేశానికి మాజీరైస్ వ్యక్తుల ఆధుడు - P. ఉపందాచార్యులు [ప్రవారం]

→ సమావేశాలలో పాల్గొని అతి మహిళ - గాదాంబరీ గంగూళి.

→ అతి సమావేశపు తీర్మాణం - ఇంక్వంటులో, భారతదేశంలో ఒకేసారి ICs పర్యవేక్షణ ప్రవృత్తి.

→ అతి తీర్మాణమును ప్రతిపాదింపున వాడు - డి. సుబ్రహ్మణ్యం - ఉద్యమ.

[The grand oldman of South India]

* ముఖ్య INC సమావేశాలు:

సంవత్సరం

ప్రదేశం

ఉద్యమకుడు

ముఖ్యంబులు

→ 1886 → కలకత్తా → దాదాభాయ్ నౌరోజీ → 1. మాజీరైస్ సభ్యుల సంఖ్య - 436

2. INC కి ఉద్యమకుడైన మొదటి వార్షిక మతస్థుడు - దాదాభాయ్ నౌరోజీ.

3. సురేంద్రనాథ బెనర్జీ తన Indian Association ను INC లో విలీనం చేసాడు.

→ 1887 → మద్రాసు → బదుద్దీన్ ట్రైబ్జీ → INC కి ఉద్యమకుడైన వహింబున అతి ముఖ్యం.

→ 1888 → ఉలహాబాద్ → జాక్వీ యూత్ → INC కి ఉద్యమకుడైన వహింబున అతి యూరోపియన్.

→ 1891 → గాగపూర్ → P. ఉపందాచార్యులు → INC కి ఉద్యమకుడైన వహింబున ప్రథమ ఆధుడు. ఈ సమావేశం 7వ వార్షిక సమావేశం.

* → 1896 → కలకత్తా → M. A. సహా → వందేమాతర గీతం అలసానిగా ఆలపించుటకు అతి పాడినవారు - రవీంద్రనాథ ఠాగూర్, రాగం - దేవ్ మాలహర్ రాగం.

- 1905 → వారణాసి → గోపాలకృష్ణగోపాల్ → చెంగాల్ విభజనకు వ్యతిరేకంగా తీర్మానం చేయబడింది.
- * → 1906 → కలకత్తా → దాదాబాయ్ నోబోజీ → స్వరాజ్ ఉపసదం కాంగ్రెస్ లో ఆలిసాంగా ఉద్ఘాటించబడింది. [వ్యూహాంధసంస్కృతి] → 1st man
- 1907 → సూరత్ → రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ → భారతదేశము కాంగ్రెస్ లో మొదటిసారిగా ఆధికార బలం వచ్చింది.
- * → 1911 → కలకత్తా → B. N. ఠాగూర్ → జనగణమన గీతం ఆలపించబడింది. ఆలపించిన వారు - పూర్ణిమ బెనర్జీ
2011, dec. 27 నాటికి జనగణమన 100 సంవత్సరాలు పూర్ణిమ ఉత్సవం.
- 1916 → లక్నో → A. C. మజుందార్ → మితవాదులు, అతివాదులు కలసిపోయారు. వీరికి మధ్యస్థులు - తిరియిసెంట్.
కాంగ్రెస్ ముస్లిం లీగ్ లో ఒకటైపోయి కుదుర్చుకున్న మధ్యస్థులు - ఆల్ ఇండియా కమిటీ.
- 1917 → కలకత్తా → తిరియిసెంట్ → INC కి ఉద్యమత వహించిన ఆలిమహాల్.
- 1923 → ఢిల్లీ → మోల్లా అబుల్ కలాం ఆజాద్ → INC కి ఉద్యమత ఉత్తమ విప్లవాయువులు. (35)
[వ్యతిరేకసమావేశం]
- * → 1923 → కాన్పూర్ → మహాదేవీ → కుదుర్చుకోవడంలో జరిగిన ఆలి INC సమావేశం. (Annual Session)
- * → 1924 → బెలగాం → M. K. గాంధీ → గాంధీ ఉద్యమత వహించిన ఏకైక సమావేశం.
- 1925 → కాన్పూర్ → సోబీ హాజీ → INC కి ఉద్యమత వహించిన భారతీయ మహాల్.
- 1928 → కలకత్తా → మోతీలాల్ నెహ్రూ → యాత్ కాంగ్రెస్ స్థాపించబడింది.
- ** → 1929 → లాహోర్ → జవహర్ లాల్ నెహ్రూ → పూర్ణ స్వరాజ్ తీర్మానం ఆమోదించబడింది.
- 1933 → కలకత్తా → నరసింహాచారి → INC ఉద్యమ భావన వహించిన 3వ మహాల్.
- 1937 → ఫైజ్ పూర్ (UP) → జవహర్ లాల్ నెహ్రూ → ఒక గ్రామంలో ప్రజాసభలు ఆలి సమావేశం.
- 1941 నుండి 45 వరకు రెండవ ప్రపంచయుద్ధ కారణముగా సమావేశాలు ప్రజాసభలు ఆలి సమావేశం, మోల్లా అబుల్ కలాం ఆజాద్ ఉద్యమ భావనలను ప్రజాసభలు ఆలి సమావేశం, స్వాతంత్ర్యం పూర్ణం అయ్యే సందర్భాలు ఉద్ఘాటించిన వారు - మోల్లా అబుల్ కలాం ఆజాద్.
- 1946 - మరటి → J. B. కృపాలాల్ → స్వాతంత్ర్యం నాటికి INC ఉద్యమం.

- రెండు సార్లు ఉద్యమాలకు యాహోపియో - విలియం వెబ్బర్గ్ [1889, 1910]
- మూడు సార్లు ఉద్యమాలకు వహోంబర్ ఆలివ్ - దాదాబాయ్ నౌరోజీ.
- INC కి ఉద్యమాలకు వహోంబర్ ఉద్యమాలకు వయస్సు కల్పనాడు - నౌరోజీ.
- INC కి ఉద్యమాలకు వహోంబర్ ఉద్యమాలకు - Dr. పట్టాభి నీతారామయ్య.
- ఇతరులకు వహోంబర్ ఉద్యమాలకు - H. J. K. of INC.
- ఇప్పటి వరకు INC కి ఉద్యమాలకు వహోంబర్ ఉద్యమాలకు - 6

1. P. ఉపాధ్యక్షులు.
2. పట్టాభి నీతారామయ్య - 1948, Jaipur, స్వతంత్ర్యనందరం INC కి ఆలి ఉద్యమాలకు.
3. నీలం సంజీవరెడ్డి - 1960, Bengalur
1961, Bhubanagar.
4. దామోదరం సంజీవయ్య - 1962, Newdelhi
1971, Ahmedabad.
5. కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి - 1976, Newdelhi.
6. P.V. నరసింహారావు - 1992, Tirupalli

21/10/16

→ INC స్థాపనలోనే భారత జాతియోధ్యమం ప్రారంభమైందని చరిత్రకారుల భావన.

* భారత స్వతంత్ర్యమం | జాతియోధ్యమం *

→ Kamesh Chandra Datta తన చరిత్రకారుడు భారత జాతియోధ్యమం '3' దశలుగా వర్ణించారు.

1. మితవాద దశ - [1885-1905] - Moderates phase
2. అతివాద దశ - [1905-1920] - Extremists phase
3. గాంధీయ దశ - [1920-1947] - Gandhi's Era.

* మితవాద దశ:

→ మితవాదుల ప్రసంగా పద్ధతులు -

1. ప్రార్థన - prayer
2. ఉద్యోగం - petition
3. ప్రసంగా - protest.

→ మితవాదుల కార్యక్రమాలు 'ప్ర' గా చరిత్రకారులు ఉద్యమం చేశారు.

- ముఖ్య మితవాద నాయకులు -
1. నీలం సంజీవరెడ్డి	4. ఉపాధ్యక్షులు నౌరోజీ
2. దాదాబాయ్ నౌరోజీ	5. A.C. మజుందార్
3. వామనరావు పాటి	6. మజుందార్

7 : M. G. 0876

8. సర్వోద్యమం యొక్క చరిత్ర.

* 1. గోపాలకృష్ణ గోఖలే :- [1866-1917]

→ జన్మస్థలం - మహారాష్ట్రలోని కర్నూలి.

→ బుక్లు - 1. జాతియోధుడు పితామహుడు.

2. దేశభక్తులలో రాజాజు.

3. భారత వజ్రం.

4. భారత ప్రథమ రాజనీతిజ్ఞుడు - ప్రధానం చేసినవాడు - K.M. ఫఖీరజీ.

5. గంగానది వంటి పవిత్రుడు. - ప్రధానం చేసినవాడు - M.K. గాంధీ.

→ గోఖలే యొక్క రాజకీయ గురువు - మహాదేవ గోవింద రణడి [రణడి బుక్లు - మహారాష్ట్ర నోట్రీబుక్స్]

* → గోఖలే మహారాష్ట్రలో పెర్సనల్ కళాకాలను విద్యలు చేసి ప్రసిద్ధిగా విద్యుల ప్రఖ్యాతిచాడు.

→ గోఖలే రచనల గ్రంథం - principles of the political science.

→ గోఖలే స్థాపించిన సంస్థ - Elements of Indian Society. [1905, June 12]

→ గోఖలే ప్రథమ ప్రాథమిక విద్యను డిమాండ్ చేశాడు.

→ ప్రథమ ప్రాథమిక విద్యను తమిళనాడు మొదటి సంస్థానం - బరోడా.

→ గోఖలే తన తండ్రి Elements of Indian Society కి తీర్పులు - శ్రీవాసాస్వామి.

* డా. బాబు కృషిణి :- [1895-1917]

→ జన్మస్థలం - బాంబాయి.

→ ఇతర మతం - పార్శ్వ.

→ కృషిణి బుక్లు - 1. భారతదేశ రాజకీయ పునర్వ్యవస్థ.

2. Indian Nationalist

→ కృషిణి రచనల గ్రంథాలు 1. poverty and unbritish rule in India

2. The wants and means of India

3. On the Commerce of India.

→ కృషిణి ప్రధాన రచనలు - 1. The voice of India - London నుండి తిరిగి వచ్చిన ప్రచురించబడింది.

2. రివ్యూ - Bombay నుండి గుజరాతీ భాషలో ప్రచురించబడింది.

→ రన్వే గ్రాంట్లకు క్రింద పత్ర పాఠశాల సంస్కరణకు ఉద్దేశంపబడినది.

- కౌశిణి స్థాపించిన సంస్థలు - 1. East Indian Association - London.
- 2. Parki Refrains Association - Bombay.

→ ప్రెస్ బిల్డింగ్ నియోజక వర్గం నుండి తెలంగాణ పార్టీ తరుపున England పార్లమెంటు దిగువన భాగంగా విన్నవించారు. (Comans)

- ఇతర కార్యదర్శులు - 1. మహాత్మా జవహర్ లాల్ నెహ్రూ
- 2. మేడమ్ కామా.

→ కౌశిణి కూడానించిన సిద్ధాంతం - సంపద తరలంపు సిద్ధాంతం. | Theory of Darwin.

→ ఈ సంపద తరలంపు సిద్ధాంతమును గురించి England parliament లో ప్రసంగించారు.

* → ఇంగ్లాండు పార్లమెంటులో స్పష్టంగా పాండిత్యం అని భావించారు - దాదాబాయి నౌరోజీ.

→ INC కి 3 సార్లు ఉద్దేశ్యత వహించిన అంశాలు - కౌశిణి. [1886, 1893, 1906]

→ కౌశిణి నిరూపణ - 'వీపుమీద కొట్టండి భరిస్తాం చదువుమీద కొట్టండి ఆరగబడతాం'

→ తిలవాదులు, మితవాదులు ఇద్దరూ కౌశిణిని తిరస్కరించారు.

* సరేంద్రనాథ ట్యాగోర్: [1863-1925]

→ నిరంధానాథ్ కు కుటుంబం చేత ICS ఉద్యోగం నుండి తొలగించబడ్డారు.

Note: అని ICS తిరస్కారం - సరేంద్రనాథ్ ట్యాగోర్ [1863] - Brother of Ravindranath Tagore.

- సరేంద్రనాథ్ ట్యాగోర్ రచనలు - 1. దీక్షిత్వము.
- 2. Silver tongue of India
- 3. Indian demesthanese.
- 4. Indian Shikha.

→ సరేంద్రనాథ్ ట్యాగోర్ రచనల గ్రంథం - A Nation in the Making.

* మితవాదుల వల్ల కల్గిన ప్రయోజనాలు:-

→ భారతదేశం ఆంగ్లేయుల వల్ల ఏ విధంగా బలంగా దృఢంగా గురవడంలో ప్రయోజనం తెలియజేయాలి.

→ కోశిణి తీర్మానం వల్ల భారతీయుల విద్యావేసుకు ప్రభుత్వం సులభమైంది.

→ మితవాదుల కృషి వల్ల 1892, Indian Council Act జారీ చేయబడింది. ఈ చట్టాన్ని

→ ఈ చట్టం ప్రకారం -

1. వైశ్రామ్య ఎగ్జిక్యూటివ్ కౌన్సిల్లోకి, రాష్ట్ర గవర్నర్ కౌన్సిల్లోకి భారతీయుల నామినేట్ చేయబడ్డారు.
2. బడ్జెట్పై చట్టం చేయటం వారు భారతీయులకు లభించింది.
3. ఈ కౌన్సిల్ చట్టమును 'భారత ప్రజాస్వామ్య విధానానికి నాంది పలికి చట్టంగా' చరిత్రకారులు గుర్తిస్తారు.

* బెంగాల్ విభజన

→ బెంగాల్ విభజించాలని ప్రతిపాదించిన వైశ్రామ్య - లార్డ్ కర్జన్.

→ బెంగాల్ విభజించే నాటి బెంగాల్ జనాభా - సుమారు 80 కోట్లు.

→ తూర్పు బెంగాల్, Assam లలో గల జనాభా - 3.10 లక్ష.

→ West Bengal & Bihar population - 5.40 లక్ష.

→ East Bengal ప్రాంతంలో మహమ్మదీయ జనాభా అధికం, West Bengal ప్రాంతంలో హిందూ జనాభా అధికం.

→ పరిపాలకులకు అనుకూలంగా లేదు అనుకూలంగా బెంగాల్ విభజన జరిగింది.

→ బెంగాల్ విభజనకు అంగీకారాలు అనుకూలంగా ముఖ్య సిద్ధాంతం - విభజించు, పాలించు.

→ Bengal రాజకీయ చైతన్యానికి పుట్టినిల్లు లాంటిది.

→ 1905, July 9 న బెంగాల్ విభజన ఆమోదం పొందినది.

→ 1905, July 30 న బెంగాల్ విభజన ఉత్తర్వులు వెలువడ్డాయి.

→ 1905, Oct 16 న బెంగాల్ విభజన అధికారికంగా అమలులోకి వచ్చినది.

* బెంగాల్ విభజనను విస్తృతంగా ప్రచారం చేసిన పత్రం - Anuratha Bazar.

* నిర్వాహకుడు - Sisir Kumar Ghosh

* "బెంగాల్ విభజన దినం అంగీకార సమ్రాజ్య పతన దినం" అని వ్యాఖ్యానించిన వాడు - M.K. గాంధీ.

→ బెంగాల్ విభజనలోకి నిజమైన జాతీయ చైతన్యం ప్రారంభమయింది.

→ బెంగాల్ విభజనలో బెంగాల్లో విప్లవం ప్రారంభమయింది.

* బెంగాల్ విప్లవానికి 'బనో' లాంటి వాడు వివేకానందుడి వ్యాఖ్యానించిన వాడు.

→ చెంగాల్ గొప్పతనాని సులలి వివరిస్తూ Rabindranath Tagore రచించిన గీతం
 — 'అమోఘానానాం బంగ్లా' [I love you my Bengal]

→ బంగ్లాదేశ్ ఈ గీతమును జాతీయగీతంగా స్వీకరించింది
 → చెంగాల్ విభజన అధికారంగా అమలలోకి వచ్చిన తర్వాత పాదర్శకులు కేకుండ గంగాధరలు సామూహికంగా Tagore ప్రకటనలను తిరస్కరించారు.

→ రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ కు గల బతుకు — భారత సామాజిక ఆందోళన పితామహుడు.
 → చెంగాల్ విభజనకు వ్యతిరేకంగా ప్రారంభమైన ఉద్యమం — వందేమాతర ఉద్యమం / స్వదేశ ఉద్యమం.

* వందేమాతర ఉద్యమం — [1905 - 1911]

- ఈ ఉద్యమం తొలి జాతీయ ఉద్యమం.
- వందేమాతరం అనుగీతం బంకించంద్ర చట్టాజీ రచించిన 'కపందమణి' మదర్స్ టాంక్ అను గ్రంథం నుండి గ్రహించబడింది.
- కపందమణి 'సచ్చైతి తిరుగుబాటు' అనునామంగా రచించబడిన గ్రంథం.
- వందేమాతర ఉద్యమాన్ని కాంక్రీట్ లోకి అతివాదులు స్థాపించారు.
- అతివాద ఉద్యమానికి స్వార్థిత్వం ప్రధాన లక్షణం —

1. ఇతర ఇతిహాసాలను ఓడించడం [1896]
2. రష్యాను జిప్సో ఓడించడం [1905]

* → జిప్సో విజయోత్సవాలను Tagore Bengal లో స్థాపించాడు.

- * → జిప్సో చరిత్ర అను తెలుగు గ్రంథాన్ని రచించిన వాడు — తిరుపతి సోమనాథరావు.
- ఈ గ్రంథం ముగ్గుల రాజేంద్ర అంకితం ఇవ్వబడింది.
- ముగ్గుల రాజేంద్రులు జిప్సో సైనిక విద్యార్థుల 'అడ్డో-నో' ల పేర్లను తన ఇద్దరు కుమారులకు పెట్టకున్నారు.

- 'జిప్సోయం' అను తెలుగు గాథకమును రచించిన వాడు — Sriaram Veerabrahmam.
- అతివాద ఉద్యమానికి ప్రవర్తన, 4 వక్షంభం రాంటు వాడు — అరవింద ఘోష్.

* అరవింద ఘోష్ — [1872 - 1950]

- ఇతను కవి అధికారి
- ఉచ్చాసానికి రాజీనామా అనంతరం జాతీయోద్యమంలో పాల్గొన్నారు.

- ఇతను ప్రముఖులైన కవిత్రయం - The new lamps for the old.
- ఈ కవిత్రయంలోని వ్యాసాల 'అతివాద ఉద్యమానికి బ్రెజిల్ లాంటివి'.
- ఇతను ప్రముఖులైన పత్రికలు - 1. వందేమాతరం - బిపిన్ చంద్ర పాల్ తో కలిసి విద్వాంసులు.
- 2. ఆర్య
- 3. యుగాంతం.
- 4. ధర్మ
- 5. కర్మయోగి
- ఆశోకా కుమార్ కేసరి ప్రఖ్యాతి గడిచింది - అరవింద ఘోష్.
- ఇతను - అండమాన్ జైలుకు తరలించబడ్డాడు.
- ఆశోకా కుమార్ కేసరి ఇతని తరఫున వాదించి, అండమాన్ జైలునుండి విడుదల చేయించిన ఛాయవాది - బత్తంజన్ దాస్ C.R. దాస్.
- అరవింద ఘోష్ కాంగ్రెస్ను 'వ్యక్తుల సంస్థ' అని ఎన్నుకుంటాడు.
- 1909 లో సస్యసముదాయ స్వీకరించి అరవింద యోగి గా మారాడు, పాండిచ్చేరిలో ఆశ్రమం ఏర్పాటు చేశాడు.
- పాండిచ్చేరిలో గల ఇతని ఆశ్రమం పేరు - Life Divine.
- అరవింద యోగి రచించిన గ్రంథాలు - * 1. సావిత్రీ - ఆంధ్రంలో రచించబడ్డది - అతిపెద్ద ఇతివృత్తం.
- 2. Essays on Geetha
- 3. The foundation of Indian Culture.
- 4. The secrets of Vedas.
- 5. Life Divine.

04/10/16

* లాలా లజపతి రాయ్ (1865-1928)

- అతివాద క్రయంలో మొదటి వ్యక్తి.
- బరుడు - పంజాబ్ కేసరి.
- * → ఇతని విశేష రచన ముఖ్యమైన 'హిందూ మతానికి' 9 లక్షపతీరాయ్ అనే ఆదర్శంగా తీసుకున్నాడు.
- లాలా ప్రముఖులైన పత్రికలు - 1. మజ్దాబీ

- కలిసింది ప్రధానం - Unhappy India
- లజిపతిరావు క్రిస్మాటికల్ ముఖ్యకేంద్రంగా విడిగాడు.
- 'క్రిస్మాటికల్ గాత్రం, వైదికధర్మం గాత్రం' - తన లాలో వ్యాఖ్యానించేవాడు.
- ఇతను పంజాబ్ లో వందేమాతర ఉద్యమాన్ని గొప్పగా ప్రోత్సహించాడు.
- 1907 లో ప్రభుత్వం ఇతన్ని ప్రభంజించి బరాలలో మాండలి శైలిని పంపించారు.
- బాలగంగాధర తిలక్ కంటోన్మెంట్ ఫలితముగా లజిపతిరావు విడుదల చేయబడ్డాడు.
- మైసూరులో ఇతను స్థాపించిన సంస్థ - Indian Home-rule League Society, Indian Information Bureau.
- 1920 నుండి లజిపతిరావు కాలానికి ఉద్యమాల వల్ల అరెస్టులయ్యారు.
- 1920 లో AITUC కి లజిపతిరావు ఉద్యమంగా విస్తరించాడు.
- AITUC - All India Trade Union Congress.
- మొట్టమొదటి - అఖిల భారత కాలానికి సంస్థ - AITUC.
- AITUC స్థాపకుడు - N.M. జోషి (Narayan Malhar Joshi)
- N.M. Joshi అనుకు - భారత కాలానికి ప్రోత్సహించారు.
- AITUC కి మొదటి కార్యదర్శి - శేక్ చమక్ చావ్.
- 1926 లో జిల్లాలో జరిగిన - అంతర్జాతీయ కాలానికి సమావేశానికి భారత ప్రతినిధిగా లాలో లజిపతిరావు హాజరయ్యాడు.
- 1928 లో లాలో లాలో గ్రామీణ కమిషన్ బహిష్కరణ ఉద్యమానికి లాలో లజిపతిరావు గాంధీజీని ప్రోత్సహించాడు.
- ఈ సమయంలో లజిపతిరావుపై లాలో లాలో చేసిన వారు - నాండవ్ కి నాండవ్.
- ఈ సమయంలో లాలో లజిపతిరావు లాలో లాలో - "నాండవ్ పై పనే ప్రతి దెబ్బ అర్హం కలిగి కష్టం - కంటి కంటి."
- 1928, Nov 17 న లాలో లాలో లజిపతిరావు మరణించాడు.
- లజిపతిరావుని ప్రమాదకరమైన కుట్రదారుగా - అధికారిక వైఖరు - II వర్గం.
- బాలగంగాధర తిలక్ - (1856-1920)
- జిల్లాలో ప్రవేశం - గాంధీ (మహాత్మా)
- ఇతను లాలో లాలో (నాండవ్) కుటుంబంలో జన్మించాడు.

- ఆలక్ పుణ్యస్థాన ఫర్మాస్ట్ (ఆంధ్రప్రదేశ్) గా విఖ్యాతం.
- ఆలక్ గురువు — వాసదేవ బల్లంల వాడే.
- ఆలక్ బహుముఖ —
 1. లోకమూర్ఖ్య [Homerele ఉద్యమ సమయంలో ఈ బహుముఖులు]
 2. భారత తాంత్రిక పిత [అలక్ తన ఆధ్యాత్మిక రచనలకు బల్లంల వాడే]
 3. భారతచేషాని కింగ్ ఆఫ్ ఇండియా (Unlabeled King of India)

- ఆలక్ ప్రవచన పత్రికలు → 1. కేసరి — 1881, Jan — మరాఠీలో ప్రచురించబడింది.
- 2. మరాఠా — 1881, Jan — ఆంగ్లంలో ప్రచురించబడింది.

→ ఈ పత్రికలకు సంపాదకుడు — ఏ. ఏ. తారకర్.

Note: ఏ. ఏ. తారకర్ ప్రవచన పత్రిక — సుధాకర్. [ప్రచురించబడింది]

→ ఆలక్ తన పత్రికలలో తీవ్రవాదులను పొగుడుతూ వ్యాసాల రచించేవాడు.

* → కలకత్తా పుస్తకాలలో నిండివున్న కుడిరామబోస్ ను పొగడడం వల్ల ఆలక్ పై రాజద్రోహానికి మోపబడింది.

→ భారత రాజకీయాలలో మొట్టమొదటిసారిగా రాజద్రోహ ప్రతిఘటన చట్టం కింద ఆలక్ చేయబడిన వ్యక్తి — ఆలక్.

→ 6 సం॥ల కఠిన కారాగార శిక్ష విధించబడి 'మాండలే' జైలుకు తరలించబడ్డాడు.

- జైలులో ఆలక్ రచించిన గ్రంథాలు — 1. శీతానాథం. — భగవద్గీతలో కర్మమోక్షంపై రచించబడింది
- 2. The Arctic Home of Vedas

- ఆలక్ స్థాపించిన సంస్థలు — 1. తిరువాన్ — వ్యాయామశాలలు
- 2. లాభిష్టర్స్
- 3. గో వద్ద ప్రాధిక సంఘం.

- ఆలక్ ప్రవచన ఉత్సవాలు — 1. గణేష్ ఉత్సవం. — 1893 — బాంబాయి, పూనా.
- 2. శివాజీ ఉత్సవం — 1895 — రాయఘడి (Capital of Travancore)

→ ఆలక్ ప్రవాచనాలు —
 “సంవత్సరానికి ఒకసారి కష్టలవర సమావేశమై బెకబెక తన ఆలక్ ప్రవాచనం

“ స్వరాజ్యం నా ఘోషానుకూలం ” (Home rule ఉద్యమ సమయంలో విచ్చిన నినాదం)

“ బుచ్చిమెట్టలు కాదు నవమెట్టలండీ ”

“ దేవుడు తింటాతగాని సహజీ నేను ఆయనను దేవుగా తింకికొంటాను ”

“ స్వరాజ్ తన చెట్టుకు మొదల బహిష్కరణలు, స్వదేశీ ఉద్యమం కొమరలు ”

→ ఆలక్ తనను విమర్శిస్తూ నవల రచనలో 'బహోత్' పై పరువుపట్ల దావా వేయడానికి ఇష్టాండుకు వెళ్ళాడు. ఆయన భారతదేశానికి వచ్చాడు.

→ 1920, Aug 1 న బాంబాయిలో ఆలక్ మరణించాడు.

* బిర్లా బంధుత్వం - [1858 - 1932]

→ జన్మస్థానం ప్రదేశం - సిల్హెట్ (Now in Bangladesh)

→ పాఠ గురువు - సుశాంత్రాధి కృష్ణ.

* పాఠ బంధు - 1. భారత తీవ్రవాద ఆలోచనా దీక్షాశిక్షి విశాఖపట్నం.
2. బెంగాల్ డాక్టర్.

→ పాఠ కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయ ఉద్యోగి.

→ పాఠ రచనల గ్రంథాలు - 1. మెమోరిస్ ఆఫ్ My life and time
2. The Hindu Review.

→ పాఠ సమీక్షల గ్రంథాలు - 1. New India (Weekly)
2. The Bengali
3. Public Opinion
4. పాఠదర్శి.

→ ఈ గ్రంథాలలో బెంగాల్ విభజనకు ప్రతిఘటనగా వ్యాసాలను రచించాడు.

జూలై 10, 2016

→ పండితమూర్తి శ్రీమద్రాధీ ఉద్యమ సందర్భంలో భారతదేశంలో కొన్ని ముఖ్యమైన ప్రాంతాల వద్ద స్వదేశీ కార్యాలయాలను కేంద్రీకరించాడు.

1. Bengali Chemical factory / Swadeshi store - p.c. కి.
2. Steam Navigation Company - (TN) - బంబాయి

→ వందేమాతర ఉద్యమకాలంలో జాతీయకళాశాలలు స్థాపించబడ్డాయి.

1. జాతీయ కళాశాల - Kolkata - తరవింద ఫౌన్డేషన్.
2. జాతీయ కళాశాల - బందరు - కౌంపల్లె వ్యవసాయశాస్త్ర (మొలకపట్టణం)

* ఆంధ్రదేశంలో స్వదేశీ ఉద్యమం:

* → 1891 నాగపూర్ కాంగ్రెస్ సమావేశానికి ఉత్సాహ వహించినవాడు - P. ఆనందాచార్యులు.

* → 1892 లో "వృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెస్ అసోసియేషన్" ఏర్పాటుయ్యింది.

→ భారతదేశంలోనే తొలి జిల్లా కాంగ్రెస్ అసోసియేషన్ - వృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెస్ అసోసియేషన్.

→ ఈ అసోసియేషన్ మొదట సమావేశం 'గుంటూరు' లో నిర్వహించబడింది.

→ ఈ సమావేశ ఉత్సాహం - రామస్వామి గుప్తా.

→ ఈ అసోసియేషన్ గౌరవస్వరూపం పెంచుకుంటూ ప్రజాస్వామ్య కార్యక్రమాలు నిర్వహించింది

* మద్రాస్ బీచ్ సమావేశం:

→ చెంగాల్ విభజనకు వ్యతిరేకంగా మద్రాసులోని ఆంధ్రవిద్యార్థులు బీచ్ సమావేశాన్ని నిర్వహించారు.

→ ఈ సమావేశానికి ఉత్సాహం - డి. సత్యమంగళం-అయ్యర్.
(దక్షిణ భారతదేశ రాజకీయ కుట్రకర్త)

→ ఇతరుల నిర్వహించిన పత్రం - స్వదేశీ మిత్రం.

* → ఆంధ్రదేశంలో వందేమాతర ఉద్యమానికి గాఢ పరిచయ సమావేశం - మద్రాస్ బీచ్ సమావేశం.

→ ఈ సమావేశానికి హాజరైన తెలుగు విద్యార్థులు - గాడిచర్ల హం సత్యత్రయారావు,
అయ్యదేవర కాలేష్వరరావు,
స్వామి నీతారావు. (కొల్లపూడి)

→ ఈ సమావేశంలో వందేమాతర గీతమును భావయుక్తంగా, రాగయుక్తంగా పాడినవాడు.
- కౌతా శ్రీరామశాస్త్రి.

* → తెలుగులో మొట్టమొదటి రాజకీయ పత్రం - ఆంధ్రప్రకాశక.

→ ఈ పత్రం మద్రాసునుండి వెలువడి 'వారపత్రం'.

→ ఆంధ్ర ప్రకాశక సంపాదకుడు www.osmanian.com నాగారాధి నాయుడు.

→ వందేమాతర ఉద్యమాన్ని / స్వదేశ ఉద్యమాన్ని శింధ్రదేశంలో ప్రచారం చేసినవాడు.

— బిపిన్ చంద్రపాల్.

→ పాకీసు శింధ్రదేశ పుక్కిలంకు ఆహ్వానించినవాడు — ముట్టూరి కృష్ణారావుగారు. (కృష్ణపత్రక సంపాదకుడు)

* కృష్ణపత్రకం —

→ స్థాపించబడిన సంవత్సరం — 1902, ఫిబ్రవరి.

→ ప్రదేశం — బండరు | మచిలీపట్నం . ఇది 'వారపత్రక'.

→ స్థాపకులు — దేవభక్త కోడల వేంకటప్పయ్య, వాస గారాయణరావు.

→ 1905 వరకు కోడల వేంకటప్పయ్య కృష్ణపత్రకకు సంపాదకుడిగా వ్యవహరించాడు.

→ 1905 నుండి ముట్టూరి కృష్ణారావుగారు సంపాదకత్వ బాధ్యత స్వీకరించారు.

→ కృష్ణారావుగారు ఈ పత్రక ప్రధాన కార్యాలయాన్ని 'గుంటూరుకు' తరలించారు.

* → రాజమండ్రిలో జరిగిన బిపిన్ చంద్రపాల్ ప్రసంగాన్ని తెలుగులోకి అనువదించినవాడు — బలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం పంతులు.

→ ఈ సమావేశములో బలకమర్తి పాడిన గీతాలు —

- “ భారతభండముల చుట్టూ పాడితిను ”
- “ పాండువుల రేగదూడతి విట్టచుండ ”
- “ తెల్లవాడు గడసరి గొల్లవారు ”
- “ పితురుతుక్కారు మాతులు బగియగట్ట ”
- “ నూతి బిట్టన కూర్చున్నామండి ,
త్రాసుటోకి గతికెదంజి ”

* → తొలి తెలుగు శాఖియోధ్యమం — బలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం పంతులు.

→ ఇతను రచించిన గ్రంథాలు — గళపతి

- రామచంద్ర విడియం
- హైమవతి
- అహల్యా భామ
- కర్పూర మంజరి
- సాంకేతిక తిలక
- రాజస్థాన్ కథావళి
- (కల్పవృక్ష రచన)
- రాజస్థాన్ కథావళి — తను
- గ్రంథాన్ని తెలుగులోకి
- అనువదించాడు

→ బలకమ్మి నర్సపేట పత్రకలు — 1. దేవమాత
2. మనోహర

→ బలకమ్మి బహుదులు — 1. టండ్ర తింధకవి.
2. టండ్ర మిల్లెక్.
3. టండ్ర నాటక
4. Local Shakespeare.

↓
* ఈ బహుదులు ప్రధానం చేసినవాడు — శివనాథశాస్త్రి.

→ బిపిన్ చంద్రసావ్ పుస్తకాల్లో టండ్రదేశంలో స్వదేశీ ఉద్యమ భావజాలం వ్యక్తం అయింది.

* → వందేమాతర ఉద్యమాన్ని నర్సపేటదాకా పాఠ మాలిపట్నం వచ్చినపుడు — తిలకి
అత్తయిచ్చినవాడు — కొంపల్లె హనుమంతరావు.

→ ఈ ఉద్యమకాలంలో రాజమండ్రిలో ప్రారంభమైన సమితి — బాలభారతి సమితి. — 1907, Feb

→ జివాన్ చంద్ర తన గ్రంథాన్ని రచించిన వాడు — అదిపూడి సోమనాథరావు.

→ ఈ గ్రంథం ముగ్ధుల రాజుకు తింకితం ఇవ్వబడింది.

* వందేమాతర ఉద్యమకాలంలో ఉద్యమాన్ని నర్సపేటకు ముఖ్య తెలుగు పత్రకలు —

1. దేశాభిమాని — Guntur.

2. స్వరాజ్య — Bejawaada

3. నవయుగ — Bandar

4. టండ్రకోసరి — శ్రీకృ.

[సంపాదకుడు — బలకూరివీరభద్రరావు]

→ వందేమాతర ఉద్యమాన్ని, స్వదేశీ భావ ప్రచారాన్ని వివిధ ప్రాంతాలలో ముఖ్యవ్యక్తులు నర్సపేటకు

1. గాడిచర్ల వీరిసర్వోత్తమరావు, కౌతా శ్రీరామశాస్త్రి — Bandar.

2. తియ్యకేమ నాగేశ్వరరావు, కోస నీతారామరావు [కృష్ణాజిల్లా సంఘస్థాపకర్షి]
— Bejawaada.

3. లోకనాథం, నారాయణరావు — బీరాల

4. జివన్ చంద్ర — శ్రీకృ (పిఠాపురం)

5. బాపూబాబులు, కంఠ వంకటప్పయ్య — Guntur.

- 6. సుప్రీ క్షరరాజు - Rajamahendrabaram,
- 7. C. Y. చింతమణి - విశాఖ & Vizayanagaram,
- 8. M. Ramarao - జమ్మలమడుగు.

→ వందేమాతర ఉద్యమకాలంలో స్వదేశీ కవితలు వివిధ ప్రదేశాలవద్ద ఆంధ్రదేశంలో స్థాపించబడ్డాయి.

- 1. భోవావతి స్వదేశీ కవితలు - శ్రీమ. [స్థాపకుడు - K. Nagaswamy]
- 2. కడప స్వదేశీ కవితలు - Kadapa - జంగంకోట వాఝ, R. వేంకటేశ్వర్లు

* వందేమాతర ఉద్యమకాలంలో ఆంధ్రదేశంలో జరిగిన ముఖ్య సంఘటనలు:-

* రాజమండ్రి కళాశాల ప్రంఘటన:- [1907, Apr 24]

→ బివిన్ చంద్రవర్మ ప్రకటనలో వ్యాస రాజమండ్రి కళాశాలలో వందేమాతర ఉద్యమాన్ని ప్రోత్సహించాడు - గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు.

→ కళాశాలలో ఉత్సాహవంతరం వ్యాపక పర్యటన సమయంలో వందేమాతరం - తన 99 గాట ఇచ్చినందుకు 138 మంది విద్యార్థులు కళాశాలనుండి Suspend చేయబడ్డారు.

→ గాట రాజమండ్రి కళాశాల త్రొక్కివేత - Mark Hunter.

→ కళాశాల విద్యార్థి నాయకులైన గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, రామచంద్రారావుల కళాశాలనుండి బహిష్కరించబడ్డారు.

→ గాడిచర్ల ప్రభుత్వ ఉద్యోగానికి - తప్పిడిగా ప్రకటించబడ్డారు.

→ "రాజమండ్రి కళాశాల ప్రంఘటన విద్యార్థులు దేశ రాజకీయాలలో వ్యాసానికి నాంది పలికిన సంఘటన" తన వ్యాఖ్యలలో చరిత్రకారిణి - ఆచార్య సోమిని రెగాళి.

→ గాడిచర్ల స్వరాజ్య తన తెలుగు ధనవంతులకు ప్రారంభించాడు.

→ 1908 లో తిరుప్పూరిలో వాణిజ్య కాలనీ ముగ్గురు మరణించినపుడు "తూరప్రవిదేశీ ప్రతి" తన పేరుతో సంపాదకీయం రాయడం వల్ల 3 సం॥ ల జైలు శిక్షను - తనకు భవించాడు.

→ ఆంధ్రదేశపు మొట్టమొదటి రాజకీయ ఖిదీ - గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు.

* కాకినాడ కలహం: [1907, May 31]

→ కాకినాడ డిప్యూటీ కలెక్టరు కెంపి, వందేమాతరం - తన 99 గాట ఇచ్చినందుకు వ్యవస్థాపక తన బాటడిగి తీవ్రంగా గాయపరిచాడు.

- కాకినాడ ప్రజల కేంప్ కార్యాలయంపై దాడిచేసి విధ్వంసం చేసిన ప్రవృత్తి.
- గాంధీ స్మారక జిల్లా కలెక్టర్ - కుమ్మంగ్.
- కేంప్ కాకినాడ ప్రజలపై, కాకినాడ ప్రజల కేంప్పై క్రమింక కేసులను పెట్టుకున్నారు.
- బంద్ర రాజకీయాలలో సహాయం అందించిన కేసు - కాకినాడ కలెక్టరేట్ కేసు.
- కాకినాడ ప్రజల తరఫున వాణియస్ చౌదరి - శ్రీపతి సబ్బారావు.
- కేంప్ కు ప్రతిరేకంగా స్వచ్ఛమైన వాడు - రఘుపతి వేంకటరత్నం గారు.
- చౌదరియస్ కేంప్ కు 300 కుపాయల జరిమానా విధించారు.
- * → కేంప్ కడప జిల్లాకు బదిలీ చేయబడ్డారు.

*** కౌటప్పకొండ సంఘటన - [1909, Feb 18]**

- కౌటప్పకొండ గుంటూరు జిల్లాలోని నర్సారావుపేటకు సమీపంలోని ప్రముఖ 'శ్రీవేంకటేశ్వరం'.
- శివరాత్రి మహోత్సవాల సందర్భంలో ఈ సంఘటన జరిగింది.
- గుంటూరు జిల్లాలోని రెడ్డివారెండు చెందిన చిన్నవరెడ్డి గారి ఎడ్లులను పోలీసుల గాయపరచారు.
- పోలీసులను చిన్నవరెడ్డి అతకబాదాడు. చిన్నవరెడ్డి నిర్ణయించబడ్డాడు.
- ప్రజల చిన్నవరెడ్డికి అనుకూలంగా వందేమాతరం అనుసారమిస్తూ పోలీసులపై దాడి జరిపారు.
- ఈ దాడిలో నలుగురు మరణించారు.
- అంశ ప్రభుత్వం చిన్నవరెడ్డిని ఉరితీసింది.
- సైనికా చిన్నవరెడ్డి అను బుర్రకథ చిన్నవరెడ్డిని ద్వితీయ వివరించును.

*** తెనాలి బాంబు కేసు - [1909, Apr 6]**

- మద్రాసు నుండి పోరా వెతుక్కున్న ఔను పట్టవేయాలూ భావించిన బంద్ర-అలవాద గాయకులు తెనాలి వద్ద ఒక వంతెన కింద బాంబును అమ్మారు.
- దురదృష్టవశాత్తు కండ్లపాతెండు చెందిన 'చెక్కుడు' - ధను గిరిజనుడు మరణించాడు.
- చెక్కుడు మరణ కేసును ప్రభుత్వం 'తెనాలి బాంబు కేసు'గా సహించింది.
- ఈ కేసు ప్రధాన శ్రీమతులు - చుక్కపల్లి రామయ్య, లక్ష్మణం బసవయ్య, రాజు వేంకటరాములు.
- నిందితుల తరఫున వాదించి వారికి ఉరిశిక్షను పడకుండా గౌరవించి చౌదరియస్

* వందేమాతర ఉద్యమకాలంలో వెలువడిన తెలుగు గ్రంథాలు —

1. హిందూదేశ దౌర్జన్యం. — అత్తిలి సూర్యనారాయణరావు.
2. భారత ధర్మ వర్ణనం — చెన్నావ్రగడ భానుమూర్తి.
3. మాతృ వ్రతకం — M. వేంకట సుబ్బారాయుడు.
4. వాల్ బాల్ పాల్ — జగన్యూదస్వామి.

1911

- 1911 లో. ఇంగ్లాండు చరవల్ని 5 వ జెట్టి, అతని భార్య మేరల భారతదేశంలో ప్రకటించారు.
- * → 5 వ జెట్టి ప్రకటన గౌరవార్థం బాంబాయిలో ప్రకటించబడిన చారిత్రక కట్టడం — Gateway of India
- 5 వ జెట్టి ప్రకటనను జాతీయకాంగ్రెస్ బహిష్కరించింది.
- 5 వ జెట్టి ఆదేశానుసారం వైత్రామ్ II వర్డిండ్ బెంగాల్ విభజనను రద్దుపరిచాడు.
- బెంగాల్ విభజన రద్దు ప్రకటన సందర్భంగా వందేమాతర ఉద్యమం పరిసమాప్తమయ్యి సందర్భం — 1911
- 1911 లో రాజధాని కలకత్తా నుండి ఢిల్లీకి మార్చాలని ప్రకటించడమయ్యింది.
- 1912, Dec 23న వైత్రామ్ II వర్డిండ్ అధికారికంగా ఢిల్లీలో ప్రవేశించాడు.
- బెంగాల్ విభజన రద్దు భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సాధించిన తొలి ఘనవిజయం.

* వోమియాట్ ఉద్యమం:— [1916]

- వోమియాట్ అనగా అర్థం — స్వేచ్ఛపాలన.
- ఈ ఉద్యమం మొదట ప్రపంచయుద్ధ కాలంలో ప్రకటించబడింది.
- ఈ ఉద్యమ సమయంలో వైత్రామ్ — వార్డ్ చీఫ్షిఫ్ట్.
- ఈ ఉద్యమ సిద్ధాంతం Ireland దేశాని బెండ్రిది.
- ఈ ఉద్యమ సిద్ధాంతమును భారతదేశంలో ప్రచారం చేసినవారు — అనిబసెంట్.
- * → ఈ ఉద్యమాన్ని మొదట ప్రారంభించినవారు — బాలగంగాధర్ తిలక్.
- 1916, Apr లో పూనాలో తిలక్ ఈ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు.
- తిలక్ వోమియాట్ లోగ్ అర్థాన్ని — జిస్ట్ బాపిస్తా.
- ల్యాండ్లలు — N.C. కేలర్, నరసింహ చింతామణి.
- సహాయ కార్యకర్తలు — D.V. గోఖలే.

- ఈ ఉద్యమ సమయంలో తెలంగాణ లభించిన బరుడు — లోకమూర్తి.
- ఈ ఉద్యమ సమయంలో తెలంగాణ రైతుల సంఘం — స్వరాజ్యం సంఘమారు.
- తెలంగాణ వోమిటో ఉద్యమాన్ని కేంద్రకేపంలో ప్రజావేదనలు — గాడిచర్ల వేదనలు [ఆంధ్రవేదన]
- ఈ ఉద్యమ కాలంలో గాడిచర్ల ప్రజావేదనల పత్రం — Nationalist.

- గాడిచర్ల కార్యకర్తల జాబితా —
 1. స్వరాజ్యం వేదనకు గల కార్యకర్త.
 2. స్వరాజ్యం పరిషత్తు.
 3. స్వాతంత్ర్య పక్షపాతి.

* → ఈ ఉద్యమ కాలంలో గాడిచర్ల తెలంగాణ ఉద్యమకాటనల గీతం. — సూర్య ప్రాసాద్ మాతృగీతం.
 ఈ గీతం సోషలిస్టులు కలగలగల — Awake Mother అను గీతం తెలంగాణ ఉద్యమకాటనల గీతం.

→ Home-rule ఉద్యమాన్ని ఆవిష్కరించిన అయోధ్యలోని అయోధ్య ప్రాంతీయవాదులు — అయోధ్య.

→ 1916, Sep. లో అయోధ్య ఈ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించింది.

ఉద్యమకారులు — అయోధ్య

సాధారణకారులు — డి. సత్యజిత్ అయ్యర్

General Secretaries — Ramaswamy Iyer

Organising Secretary — G. S. Anundel.

Treasurer — B. P. Vadliya

→ Home-rule ఉద్యమం ప్రచారం ప్రజావేదనల ద్వారా అయోధ్య స్థాపించిన సంస్థ
 — Y.M.I.A [Young Men Indian Association]

→ ఈ ఉద్యమ కాలంలో అయోధ్య ప్రజావేదనల పత్రంలు — New India
 — Common wheel.

* → Madras Standard అను పత్రికను కౌన్సిల్ చేసి ఈ పత్రికలను ప్రజావేదనలు

→ 1917 నుండి కేంద్రకేపంలో 52 Home-rule League కార్యకర్తలు ప్రారంభమయ్యారు.

→ అయోధ్య మద్యపత్రికలో B.T. National College ను స్థాపించింది.
 (Besant theoretical)

→ ఈ కళాకాల స్థాపనలో ప్రముఖ పాత్ర వహించినవారు — J. H. కల్కిస్.

→ అయోధ్య, డిఎ అనువారు 'అయోధ్య' అను పత్రికను ప్రచురించారు.

→ మొదట ప్రపంచయుద్ధానంతరం భారతీయాల పాల్గొన్న - అందిస్థానం 1917, August
భారత ప్రవహారాల కార్యదర్శి మాంటేగ్రి England parliament లో ప్రకటన చేశాడు.

→ మాంటేగ్రి ప్రకటనలో Home rule ఉద్యమం పరిమాణం ప్రకటించింది.

* లక్నో కలయిక - (1916)

→ లక్నో కాంగ్రెస్ సమావేశానికి ఉత్తరప్రదేశ్ - అలహాబాద్ చరణ్ మజుందార్.

→ ఈ సమావేశంలో - టి.ఎ.నెంజ్ మధ్యవర్తిత్వం వల్ల మితవాదులు, అతివాదులు కలిసిపోయారు.

* Lucknow Pact - (1916)

→ ఈ సమావేశంలోనే జాతీయ కాంగ్రెస్, మస్లిం లీగ్ల మధ్య ఒక ఒడంబడిక సుచింది.

→ ఈ సమావేశంలో 1909 చట్టం ద్వారా కల్పించబడిన ప్రభుత్వ ముస్లిం నియోజక వర్గాలను
కాంగ్రెస్ అంగీకరించింది.

→ ఒడంబడికకు మధ్యవర్తిత్వం వహించారు - ఆలకొట్టి బేగం.

* రాలత్ చట్టం - [1919, Mar 24]

→ జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశం - 1919, Mar 24

→ రాలత్ చట్టం ప్రకారం ఎలాంటి విచారణ లేకుండానే ఒక ప్రత్యేక వింతకాలమైనా ప్రకటించే
అధికారం కింగ్ ప్రభుత్వానికి ఉన్నట్లు ఉంది.

→ ఈ చట్టానికి తయారుచేసిన శ్రీ - సర్ సిద్ది రాలత్.

* → ఈ చట్టాన్ని ప్రతిఘటించడానికి ఉద్యమం జరిగింది - M.K. Gandhi.

→ 1919, Apr 6న రాలత్ చట్టానికి ప్రతిఘటనగా దేశవ్యాప్త ఉద్యమానికి గాంధీ పిలుపుచ్చాడు.

→ ఈ చట్టాన్ని గురించి ప్రజలకు వివరించడానికి గాంధీ విజయవాడలో ప్రకటించాడు.

→ గాంధీ ప్రకటనను ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడానికి - అయ్యదేవర రాలి వ్రాసాడు.
ప్రసంగాల్ని తెలసుకో - అనువదించాడు

→ రాలత్ చట్టానికి ప్రతిఘటనగా డిల్లీలో - ఉద్యమాన్ని ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడానికి - స్వామినాథానంద,
హకిం - అహ్మద్ ఖాన్.

→ Bombay లో ఉద్యమాన్ని ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడానికి - సోదరి నాయకుడు.

→ 20 మంది స్త్రీలతో Bombay లో స్త్రీ ప్రాధాన్యత విస్తారం ఉంది.

→ రాలత్ చట్టానికి బాగా ప్రభావితమైన ప్రాంతం - పంజాబ్.